

vrij geringschattend over deze activiteit van De Groot uitgelaten. Zo werd de Groninger hoogleraar in het voorjaar van 1866 zowel van orthodoxe als van moderne zijde aangevochten: wat het comité der Alliantie nog in hem prees werd door Scholten gelaakt. In de artikelen over Basilides en andere getuigen was De Groot al even op de aanval van Scholten ingegaan, maar hij wilde deze nog grondiger weerleggen. Het resultaat van deze arbeid in het voorjaar en de zomer van 1867 verscheen in de laatste maanden van dat jaar in *Waarheid in Liefde*: 'Nieuwe bijdragen voor de oudheid en het gezag van boeken des Nieuwen Verbonds, in het bijzonder van het Evangelie van Johannes'.⁶⁴ Waarschijnlijk nog voordat hij aan deze tweede serie artikelen begonnen was, had De Groot zijn eerste reeks toegezonden aan Tischendorf. Het gevolg daarvan was, dat een bewerking daarvan, aangevuld met nieuwe vondsten, in 1867 te Leipzig verscheen bij de uitgever van Tischendorfs brochure: *Basilides am Ausgange des apostolischen Zeitalters als erster Zeuge für Alter und Autorität neutestamentlicher Schriften*.⁶⁵

De verschijning van De Groots *Basilides* was voor H.J. Koenen een aanleiding om de briefwisseling met de Groninger hoogleraar weer eens te hervatten. De Amsterdamse Réveilman was als lid van het bestuur der 1e sectie ('Rapporten omtrent den toestand der christenheid in verschillende landen') nauw bij de voorbereidingen en het verloop der Alliantie-vergadering betrokken geweest.⁶⁶ Op 22 november 1867 liet Koenen aan De Groot weten dat hij zeer ingenomen was met diens publikatie. Hij bood aan om over dit 'hoogstbelangrijk werk' een artikel te schrijven voor de *Revue Chrétienne*. 'Zeer grooten prijs' stelde hij op de opdracht aan Tischendorf die De Groot aan de Duitse editie had toegevoegd; deze vormde een goed tegenwicht tegen het 'hoogst ongunstig oordeel' dat hij Scholten in de Akademie van Wetenschappen over de Duitse geleerde had horen uitspreken. Koenen berichtte De Groot meteen ook over de uitslag van de verkiezingen in de kerk van Amsterdam: de modernen hadden een geduchte nederlaag geleden, want al de gekozenen waren van 'eene Evangelische orthodoxie, alleen een 25tal zijn wat exclusief, maar zullen onder zoovele anderen geen nadeel doen'.⁶⁷

64. *Waarheid in Liefde* 1867, 673-706, 737-797, 817-854, m.n. 673vv., 701vv., 852. P. Hofstede de Groot las (het eerste gedeelte van ?) zijn 'Nieuwe bijdragen' op 21-5-1867 voor in het gezelschap; Notulen Theologisch Gezelschap, 192^v.

65. 'Over mijne verhandeling, aan Tischendorf gezonden, /'; P. Hofstede de Groot aan C.P. Hofstede de Groot, z.p., z.d. (fragment!; kort na 13-4-1867); Archief Hofstede de Groot 30 (blad 8). De titel luidde verder: *insbesondere des Johannesevangeliums in Verbindung mit anderen Zeugen bis zur Mitte des Zweiten Jahrhunderts*. Deutsche vermehrte Ausgabe, Leipzig (J.C. Hinrichsche Buchhandlung) 1867; vgl. *Waarheid in Liefde* 1868, 140-142.

66. M. Cohen Stuart aan H.J. Koenen, 24-10-1865; Verzameling Koenen, Réveil Archief (daar ook latere brieven over de Evangelische Alliantie); M. Cohen Stuart, *Evangelische Alliantie*, XXI.

67. Heel anders Suringar: 'Hier in Amsterdam is alles in handen van de steilste orthodoxen, voor 't grootste deel uit de nederige volksklasse. Ik begin nu te geloven [dat] het ten laatste op eene scheuring zal uitloopen'; W.H. Suringar aan P. Hofstede de Groot, 5(?) - 12-1867; Archief Hofstede de Groot 4a.